

<https://dx.doi.org/10.16926/gea.2024.01.02.09>

dr hab. Marcin CZYŻNIEWSKI, prof. UMK

<https://orcid.org/0000-0002-3227-0035>

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: mcz@umk.pl

dr hab. Katarzyna WITKOWSKA-CHRZCZONOWICZ, prof. UMK

<https://orcid.org/0000-0001-5165-1960>

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: kwch@umk.pl

Druga prezydencja Republiki Czeskiej w Radzie Unii Europejskiej (1 lipca – 31 grudnia 2022 roku)

Streszczenie

Opracowanie dotyczy prezydencji Republiki Czeskiej w okresie 1 lipca – 31 grudnia 2022 r. sprawowanej w Radzie Unii Europejskiej. Omówiono w nim uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne prezydencji oraz jej priorytety, przebieg i efekty. Wskazano, że była to trudna prezydencja, z racji wybuchu agresji rosyjskiej na Ukrainę, a Czechy musiały w tym okresie sprostać wielu problemom, które jednocześnie dotyczyły całej Unii Europejskiej, jak i przetaczały się przez ich kraj, jak na przykład duży napływ uchodźców z terytorium Ukrainy objętego wojną. Czesi, pomimo dość rozpozszehnionych nastrojów eurosceptycznych w społeczeństwie, poradziли sobie dobrze z zadaniem przeprowadzenia prezydencji i pokazali europejskim partnerom, że są rzetelnym i przewidywalnym partnerem.

Słowa kluczowe: prezydencja, Republika Czeska, Unia Europejska, priorytety, integracja europejska.

Uwagi wstępne

Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej po reformie wprowadzonej przez traktat z Lizbony pozostaje ważnym mechanizmem instytucjonalnym, spełniającym istotne funkcje z punktu widzenia działania Rady UE. Każde państwo członkowskie co sześć miesięcy przejmuje rotacyjne przewodnictwo w pracach Rady

i na każdym szczeblu jej funkcjonowania koordynuje prace oraz zapewnia ciągłość jej działania¹. Prezydencja jest sprawowana w grupach trzech państw przez okres 18 miesięcy, przy czym państwa te wspólnie przygotowują obszerny, długoterminowy program prezydencji, a następnie każde z nich osobno przedstawia priorytety i cele na kluczowy dla siebie, sześciomiesięczny okres jej sprawowania. Republika Czeska swoją drugą w historii prezydencję sprawowała w grupie z Francją (od 1 stycznia 2022 r.) i Szwecją (od 1 stycznia 2023 r.). Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej² jest ważnym mechanizmem, uporządkowanym reformami traktatu z Lizbony; jej przygotowanie i efektywne sprawowanie wymaga wielomiesięcznych przygotowań oraz trafnego określenia priorytetów. Prezydencja czeska opisana w niniejszym opracowaniu była prowadzona w warunkach ogromnego zaskoczenia Unii Europejskiej rosyjską agresją na Ukrainę, a zatem dobre i skuteczne jej przeprowadzenie wymagało dużej elastyczności oraz znaczącego przeorientowania priorytetów – stosownie do niemożliwych do przewidzenia okoliczności. Zwłaszcza te uwarunkowania sprawiły, że była ona wymagającym wyzwaniem dla czeskiego rządu i całej czeskiej klasy politycznej.

Celem niniejszego artykułu jest przeprowadzenie analizy, jak Republika Czeska wywiązała się z zadań i wyzwań swojej drugiej prezydencji i jak jej przeprowadzenie wpłynęło na aktualną sytuację Unii Europejskiej. Istotnym elementem tej analizy będzie uwzględnienie zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, które kształtowały priorytety i działania podejmowane przez czeską prezydencję. W celu przeprowadzenia analizy autorzy stawiają następujące pytania badawcze:

- czy zmiany wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań prezydencji wpłynęły na jej cele, przebieg i efekty?
- jak czeska prezydencja zdefiniowała najważniejsze problemy UE i czy umiała zaproponować i wdrożyć skuteczne działania na rzecz ich rozwiązania?
- czy czeska prezydencja umiała zbudować porozumienie wokół realizacji zakładanych celów i wpisać je do szerszej agendy UE?
- czy Republika Czeska wyciągnęła wnioski z pierwszej prezydencji, sprawowanej w 2009 r.?

¹ Zob. art. 16 ust. 9 TUE i art. 236 lit. B) TFUE. Zob. także decyzja Rady Europejskiej nr 2009/881/UE w sprawie sprawowania prezydencji Rady; decyzja Rady nr 2016/1316 z dnia 26 lipca 2016 r. zmieniająca decyzję 2009/908/UE ustanawiającą środki wykonawcze do decyzji Rady Europejskiej w sprawie sprawowania prezydencji Rady oraz dotycząca przewodnictwa w organach przygotowawczych Rady.

² Szczegółowo patrz np. J. Bauerschmidt, *Council of the European Union: Internal Organization*, [in:] *Oxford Encyclopedia of EU Law*, March 2022; P. Dann, *The Council*, [in:] R. Schütze, T. Tridimas (eds.), *Oxford Principles of European Union Law*, vol. 1: *The European Union Legal Order*, Oxford 2018; H. de Waele, *Council of the European Union: Composition*, [in:] *Oxford Encyclopedia of EU Law*, June 2022.

1. Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania prezydencji czeskiej

Czeska prezydencja przypadała na połowę kadencji Parlamentu Europejskiego i Komisji Europejskiej. Był to czas, w którym wypracowano już szereg propozycji i rozwiązań znajdujących się na różnym etapie procesu legislacyjnego, a głównym zadaniem państwa sprawującego prezydencję jest nie tyle wyznaczenie nowych celów strategicznych, ile poszukiwanie kompromisu wokół gotowych projektów³. Jeszcze na początku prezydencji Łukasz Ogrodnik wskazywał, że „prezydencja Czech będzie stanowić w dużym stopniu kontynuację francuskiej – ze względu na dalsze prace nad reformą UE, ale również zbliżoną ocenę niektórych kierunków rozwoju Unii, np. polityki migracyjnej”⁴.

Druga prezydencja przebiegała w istotnie różnych ramach instytucjonalnych niż prezydencja z roku 2009, a więc przed wejściem w życie traktatu z Lizbony⁵, który ograniczał jej kompetencje. Dotyczyło to m.in. obszaru wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, traktat ustanawiał bowiem jednoosobową funkcję wysokiego przedstawiciela Unii odpowiedzialnego za ten obszar, przewodniczącego Radzie ds. Zagranicznych. Traktat ustanawiał także jednoosobową funkcję Przewodniczącego Rady Europejskiej, wybieranego na dwuipółletnią kadencję, z możliwością jednokrotnego ponownego wyboru⁶. W rezultacie prezydencja skupia się obecnie bardziej na prowadzeniu europejskiego procesu legislacyjnego, a mniej na „agendzie politycznej”.

Republika Czeska przejęła prezydencję od Francji w bardzo trudnym okresie, tuż po rozpoczęciu inwazji Rosji na Ukrainę, po pandemii COVID-19 i w okresie licznych zawirowań wewnętrznych w samej Unii Europejskiej, związanych chociażby z nieprzestrzeganiem przez niektóre państwa UE zasady praworządności. Okoliczności zewnętrzne w decydujący sposób wpłynęły na cele i przebieg prezydencji, którą Vit Havelka określił jako „półroczne zarządzanie kryzysowe”⁷.

Agresja wojsk rosyjskich na Ukrainę, rozpoczęta 24 lutego 2022 r. z terytorium Federacji Rosyjskiej i Białorusi, spotkała się z natychmiastową reakcją Unii Europejskiej i rządów państw członkowskich, które stanęły w obliczu poważnego zagrożenia militarnego i destabilizacji sytuacji politycznej na terenie bezpośrednio sąsiadującym z UE oraz kryzysu humanitarnego związanego z *exodusem*

³ V. Bartovic, V. Havelka, Z. Kasáková, *Priority předsednictví České republiky v Radě EU*, Praha 2020, s. 2.

⁴ Ł. Ogrodnik, „Europa jako zadanie” – prezydencja Czech w Radzie UE, „Biuletyn PISM”, 11 lipca 2022, s. 2.

⁵ Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany 13 grudnia 2007 r. wszedł w życie 1 grudnia 2009 r.

⁶ M. Czyżniewski, K. Witkowska-Chrzczonek, *Prezydencja Republiki Czeskiej w Radzie Unii Europejskiej. Studium prawnopolitologiczne*, Warszawa 2010, s. 55–76.

⁷ V. Havelka, *2022 Czech Presidency: A Surprising Success*, „Policy Paper”, April 2023, s. 3.

uchodźców z Ukrainy. Zwołana natychmiast Rada Europejska uznała wkroczenie na Ukrainę za niesprowokowany i nieuzasadniony akt agresji, za który pełną odpowiedzialność ponosi Federacja Rosyjska⁸. Rada Unii w pierwszych dniach po agresji zdecydowała o wprowadzeniu kilku pakietów sankcji nakładanych zarówno na Federację Rosyjską i Białoruś, w tym jej instytucje finansowe i podmioty gospodarcze, jak i na konkretnych polityków obu państw. Objęły one m.in.: zawieszenie transakcji z rosyjskim i białoruskim bankiem centralnym, ograniczenie przepływów finansowych z UE, wykluczenie części banków z systemu SWIFT, zakaz transakcji ze wskazanymi przedsiębiorstwami państwowymi, wstrzymanie inwestycji unijnych w Rosji i na Białorusi w obszarze energetyki i górnictwa, zakaz eksportu towarów luksusowych, zakaz importu z Rosji wskazanych surowców i paliw, zakaz handlu bronią, zamknięcie przestrzeni powietrznej UE dla samolotów rosyjskich oraz portów unijnych dla rosyjskich statków, zawieszenie ułatwień wizowych dla polityków, dyplomatów i urzędników⁹. W dniu agresji Unia Europejska zapowiedziała, że „wraz ze swoimi partnerami międzynarodowymi będzie nadal wspomagać Ukrainę i jej obywateli, w tym poprzez dodatkowe wsparcie polityczne, finansowe, humanitarne i logistyczne oraz poprzez międzynarodową konferencję darczyńców”¹⁰. Unia zdecydowała się także na tymczasową liberalizację handlu z Ukrainą. Nie bez znaczenia dla czeskiej prezydencji był fakt, że sprawowano ją w grupie ze Szwecją, która z racji swojego położenia geograficznego była istotnie zainteresowana bezpieczeństwem w Europie Środkowej i Wschodniej, a w wyniku rosyjskiej agresji na Ukrainę podjęła decyzję o fundamentalnej zmianie swojej polityki neutralności, składając w maju 2022 r., wraz z Finlandią, wniosek o członkostwo w NATO.

Republika Czeska znalazła się wśród państw NATO, które dostarczyły na Ukrainę broń i amunicję jeszcze przed rosyjską inwazją. Decyzją rządu z końca stycznia 2022 r. przekazano Ukrainie ponad 4 tys. pocisków artyleryjskich. Po rozpoczęciu rosyjskiej inwazji wysłano tam także karabiny szturmowe, maszynowe i snajperskie, ponadto ciężkie uzbrojenie¹¹. Czechy, obok Polski i Bułgarii, znalazły się wśród pierwszych państw UE, które już 25 lutego zamknęły przestrzeń powietrzną dla rosyjskich samolotów. Zaangażowały się także we wzmocnienie kolektywnego bezpieczeństwa wschodniej flanki NATO, współtworząc grupę bojową, która miała stacjonować na Słowacji. Po uchwaleniu przez UE sankcji dyplomatycznych minister spraw wewnętrznych Vít Rakušan zapowiedział starania o to, by UE wstrzymała przyznawanie wiz Schengen wszystkim oby-

⁸ Rada Europejska, *Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (24 lutego 2022 r.) – konkluzje*, <https://www.consilium.europa.eu/> [dostęp: 6.04.2024].

⁹ *Reakcja UE wobec rosyjskiej agresji na Ukrainę*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eu-response-ukraine-invasion/#invasion> [dostęp: 6.04.2024].

¹⁰ Rada Europejska, *Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej...*

¹¹ Ł. Ogrodnik, *Reakcja Czech na rosyjską agresję zbrojną na Ukrainę*, „Komentarz PISM”, 3 marca 2022, s. 1.

watelom Rosji¹². W połowie marca premier Czech Petr Fiala, wraz z premierami Polski i Słowenii, odwiedził oblegany przez armię rosyjską Kijów, gdzie opowiedział się za dalszymi sankcjami nakładanymi na Rosję i zapewnił władze Ukrainy o wsparciu na poziomie dostaw uzbrojenia i pomocy humanitarnej¹³.

Z uwagi na swoje położenie oraz liczną diasporę ukraińską Republika Czeska stała się celem ogromnej fali uchodźców z Ukrainy: oblicza się, że przez pierwsze cztery miesiące od rozpoczęcia rosyjskiej agresji przybyło tam ponad 385 tys. Ukraińców¹⁴. Republika Czeska znalazła się w ten sposób na trzecim miejscu wśród państw Unii Europejskiej, które przyjęły największą liczbę uchodźców przed wojną Ukraińców, po Polsce i Niemczech, a przeliczając liczbę uchodźców na 100 tys. mieszkańców państw przyjmujących – na pierwszym miejscu¹⁵. Badania opinii publicznej przeprowadzone w pierwszych tygodniach wojny pokazały, że zdecydowana większość Czechów (70%) opowiedziała się za przyjmowaniem uchodźców, z drugiej jednak strony ujawniały się obawy dużej części społeczeństwa przed wpływem uchodźców na poziom życia i bezpieczeństwo własnego państwa¹⁶. Należy pamiętać, że Republika Czeska należała do państw, które konsekwentnie wspierały reformy demokratycznych w Ukrainie i jej europejskie aspiracje, udzielając wsparcia unijnym inicjatywom w tym zakresie, pomagając ukraińskiej administracji centralnej i samorządowej, organizacjom społeczeństwa obywatelskiego, a także wspierając wdrażanie standardów europejskich¹⁷.

Jednym z najważniejszych skutków wojny w Ukrainie było istotne zagrożenie bezpieczeństwa energetycznego Unii Europejskiej, w tym dostaw surowców i wzrost ich ceny. Jak przypominają Zuzanna Nowak i Piotr Dzierżanowski, problemy z wahaniami cen surowców do produkcji energii rozpoczęły się już w 2021 r.

Z początku wynikały one z działań Gazpromu, który już przed inwazją na Ukrainę ograniczał dostawy gazu do UE. Po wybuchu pełnoskalowej wojny sytuacja pogorszyła się z powodu gwałtownych reakcji rynków surowców energetycznych [...] oraz szybkiego odchodzenia państw UE od dostaw z Rosji. Dodatkową komplikacją jest popandemiczne odbicie w gospodarce stymulujące popyt na energię¹⁸.

¹² Ibidem.

¹³ *Premiér Fiala jednal v Kyjevě s ukrajinským prezidentem Zelenským o další pomoci i o sankcích vůči Rusku*, <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-fiala-jednal-v-kyjeve-s-ukrajinskym-prezidentem-zelenskym-o-dalsi-pomoci-i-o-sankcich-vuci-rusku-195118/> [dostęp: 6.04.2024].

¹⁴ Ł. Ogrodnik, „Europa jako zadanie”..., s. 1.

¹⁵ M. Klimešová, J. Šatava, M. Ondruška, *Situace urpchlíků z Ukrajiny*, Praha 2002, s. 3.

¹⁶ Ústav empirických výzkumů STEM, *Ruská agrese proti Ukrajině: analýza nálad české veřejnosti*, Praha 2022.

¹⁷ Zob. P. Błażejewska, *Kryzys na Ukrainie w czeskiej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa*, „Wschodnioznawstwo” 2015, nr 1, s. 39–49.

¹⁸ Z. Nowak, P. Dzierżanowski, *Kryzys energetyczny a ochrona przedsiębiorstw i konsumentów w UE*, „Biuletyn PISM”, 6 czerwca 2023, s. 1.

Prognozowano, że Unię Europejską może czekać kryzys, jakiego nie widziano od końca II wojny światowej, łącznie z możliwością racjonowania energii. Szacowano, że na początku 2023 r. rachunki za energię osiągną poziom około 500 euro miesięcznie dla przeciętnej europejskiej rodziny, co oznaczałoby prawie dwustu-procentowy wzrost w porównaniu z rokiem 2021¹⁹. Czechy zanotowały jeden z największych wzrostów cen energii, co stało się istotnym tematem w wewnętrznych sporach politycznych²⁰.

Wzrost cen energii stał się jednym z najważniejszych czynników historycznie wysokiego poziomu inflacji w UE, która ciągu kilku miesięcy przekroczyła poziom 10%. Za cały 2022 r. średni poziom inflacji w Unii, według stosowanego przez Eurostat wskaźnika HICP (*Harmonised Index of Consumer Price*), wyniósł 15%²¹. Republika Czeska była jednym z państw o najwyższym poziomie inflacji: w czerwcu 2022 r., tuż przed rozpoczęciem czeskiej prezydencji, wyniosła ona 17%, istotnie przyczyniając się do spadku siły nabywczej przeciętnej rodziny²².

W czasie przygotowań do objęcia prezydencji, w październiku 2021 r., w Republice Czeskiej odbyły się wybory do Izby Poselskiej. Tematyka unijna, w tym kwestia zbliżającego się przewodnictwa, nie była szczególnie obecna w kampanii wyborczej. Spośród partii politycznych mających szansę na zdobycie mandatów w nowej Izbie tylko jedna, populistyczna SPD, opowiadała się przeciwko politycznej integracji państw Unii, zapowiadając nawet referendum w sprawie wyjścia Republiki Czeskiej z UE²³. Rządząca partia ANO zapewniała w swoim programie wyborczym, że przygotowanie do prezydencji będzie jednym z najważniejszych celów rządu: „Z maksymalnym zaangażowaniem poświęcimy się przewodnictwu Republiki Czeskiej w Radzie UE i w pełni wykorzystamy je nie tylko do promowania ważnych dla nas tematów, ale także do prezentacji sukcesów naszego kraju”²⁴. Rząd ograniczył jednak istotnie wydatki na prezydencję, a tym samym zatrudnienie w instytucjach odpowiedzialnych za jej przygotowanie i przeprowadzenie: budżet prezydencji miał wynieść zaledwie 1,24 mld koron, co stanowiło jedną trzecią budżetu prezydencji z 2009 r. W opinii urzędników brukselskich żadne państwo nie przeznaczyło na swoją prezydencję równie niskiej kwoty. W czerwcu 2021 r. grupa ekonomistów i osób życia publicznego opubli-

¹⁹ *Kryzys energetyczny 2022*, <https://mappingair.meteo.uni.wroc.pl/2022/09/kryzys-energetyczny-2022/> [dostęp: 6.04.204].

²⁰ M. Jirušek, *The Czech EU Presidency: Strengthening Energy Security Amidst the Crisis*, „Czech Journal of International Relations” 2023, nr 1, s. 149.

²¹ D. Błaszkievicz, *Inflacja w Europie w 2022 r.*, <https://obserwatorgospodarczy.pl/2023/02/15/inflacja-w-europie-w-2022-roku-polska-pozza-podium/> [dostęp: 6.04.204]; średni poziom inflacji w Republice Czeskiej za cały 2022 r. wyniósł 14,8%, co było piątym wynikiem wśród państw Unii.

²² D. Adunts, B. Kurylo, J. Špeciánová, *Inflační nerovnost v České republice*, „Výzkumný ústav práce a sociálních věcí Policy Brief” 2022, nr 8, s. 1.

²³ *Politický dlouhodobý program SPD*, <https://www.spd.cz/program-vypis/> [dostęp: 6.04.204].

²⁴ *Až do roztrhání těla! Ten jediný program, který potřebujete. Jako vždycky*, Praha 2021, <https://www.anobudeli.cz/file/edee/2021/ano-volebni-program.pdf> [dostęp: 6.04.204].

kowała list otwarty krytykujący zbyt niski budżet i ostrzegający przed konsekwencjami takich oszczędności²⁵.

Vít Havelka dostrzegał wpływ wyborów na czeską prezydenturę w kontekście czeskiej kultury politycznej, podkreślając brak szacunku dla ciągłości oraz niezdolność do współpracy między podmiotami politycznymi. „Nowe gabinety mają tendencję do zmiany polityki poprzednich rządów, nie biorąc pod uwagę długoterminowych skutków tej politycznej zmiany” – argumentował w sierpniu 2021 r. Havelka podkreślał, że ewentualne przedłużanie rozmów koalicyjnych wokół powstania nowego rządu do roku 2022 utrudniłoby przygotowanie realnych priorytetów prezydentur²⁶.

Wybory przyniosły zmianę na czeskiej scenie politycznej, ANO – mimo wysokiego wyniku – straciła władzę, a jej koalicjant ČSSD w ogóle nie wszedł do parlamentu. Nowy rząd zbudowały dwie koalicje: SPOLU i STAN. Liderem koalicji SPOLU była centroprawicowa ODS i to jej przewodniczący, Petr Fiala, został nowym premierem. W pierwszych powyborczych komentarzach zastanawiano się, jak będzie wyglądać europejska polityka nowego rządu, przypominając m.in. dawne wypowiedzi Fialy – sceptyczne wobec pogłębiania integracji europejskiej, w tym jego sprzeciw wobec projektu traktatu konstytucyjnego – oraz fakt, że w Parlamencie Europejskim posłowie ODS należą do grupy europejskich Konserwatystów i Reformatorów, m.in. z polskim Prawem i Sprawiedliwością.

Prezydentura przypadła na kulminacyjny moment kampanii wyborczej przed wyborami prezydenckimi zaplanowanymi na styczeń 2023 r. Temperaturę kampanii podnosił fakt, że wybory miały przynieść zmianę na stanowisku prezydenta, bowiem kończący drugą kadencję Miloš Zeman nie mógł już kandydować. Sondáže wskazywały, że największe szanse na wygraną mają: były premier i lider partii ANO Andrej Babiš, emerytowany generał Petr Pavel i ekonomistka Danuše Nerudová. Babiš był protegowanym odchodzącego prezydenta Zemana, który widział w nim swojego następcę, zaś Pavel (który ostatecznie wygrał wybory) i Nerudová mieli poparcie rządzącej koalicji SPOLU, chociaż nie byli jej oficjalnymi kandydatami. Podobnie jak w kampanii do Izby Poselskiej, wśród kandydatów na prezydenta tylko reprezentant SPD, Jaroslav Bašta, wypowiadał się krytycznie o członkostwie Republiki Czeskiej w UE i o samej Unii, twierdząc m.in., że doprowadziła ona świat na skraj trzeciej wojny światowej²⁷.

²⁵ *Babiš odmítl kritiku příprav předsednictví EU. Chtějí se jen politicky zviditelnit, uvedl premier*, https://www.lidovky.cz/domov/babis-odmitl-kritiku-priprav-predsednictvi-eu-pisatele-se-chteji-jen-zviditelnit-tvrdi.A210623_115805_In_domov_ljk [dostęp: 6.04.2024].

²⁶ V. Havelka, *Topics: Czech 2022 Presidency to the Council of the EU*, „Europeum Policy Paper”, Praha, August 2021, s. 2.

²⁷ *EU nás přivedla na pokraj třetí světové války, tvrdí kandidát SPD na Hrad Bašta*, https://www.idnes.cz/volby/rozhovor-s-kandidatem-spd-na-prezidenta-jaroslavem-bastou.A220910_170918_prezidentske-volby-2023_kop [dostęp: 6.04.2024].

Według badań opinii publicznej od czasu akcesji Republiki Czeskiej do UE pogłębia się eurosceptyczne nastawienie Czechów²⁸. Krzysztof Koźbiał ocenia, że „społeczeństwo czeskie należy bez wątplenia do najbardziej negatywnie nastawionych do UE i integracji spośród 27 państw członkowskich organizacji”²⁹. Badania wskazują, że pod względem stosunku do UE czeskie społeczeństwo dzieli się na trzy równe grupy: zwolenników Unii (36% badanych), osób zachowujących rezerwę wobec UE (32%) oraz jej przeciwników (32%)³⁰. Z badania przeprowadzonego przez pracownię STEM dla Urzędu Rady Ministrów wynika, że w okresie poprzedzającym czeską prezydencję (badania z kwietnia i sierpnia 2021 r. oraz lutego 2022 r.) w ewentualnym referendum mniej niż połowa respondentów opowiedziałaby się za pozostaniem Republiki Czeskiej w UE (odpowiednio 49, 48 i 46%). Badania pokazały również, że na początku 2022 r. tylko 48% Czechów słyszało o tym, że ich kraj będzie sprawował prezydencję w UE – to zdecydowanie mniej niż w 2008 r., kiedy Republika Czeska przygotowywała się do swojej pierwszej prezydencji³¹.

Doświadczenia pierwszego przewodnictwa Republiki Czeskiej w RUE, sprawowanego od 1 stycznia do 30 czerwca 2009 r., miały oczywiste znaczenie dla przygotowań czeskiej prezydencji w roku 2022. Z wielu, zwłaszcza publicystycznych komentarzy, także w samych Czechach, widać, że zasadniczy wpływ na ocenę pierwszej prezydencji miał wewnątrz kryzys polityczny, który doprowadził do upadku rządu w samym jej środku. Autorzy niniejszego artykułu w monografii poświęconej prezydencji z 2009 r. ocenili ją pozytywnie, wskazując, że o sukcesie zdecydował, paradoksalnie, także sposób, w jaki prezydencja poradziła sobie po kryzysie rządowym, nie tracąc energii ani wpływu na bieżące problemy Unii. Jednak, jak podkreślono, czescy politycy „w sposób nieodpowiedzialny wciągnęli Unię Europejską w ostry, wewnętrzny spór polityczny [...]. Takie działanie całkowicie zburzyło wizerunek prezydencji (również medialny) i przyczyniło się do bardzo krytycznych ocen formułowanych na jej temat”³². Na ocenę prezydencji z 2009 r. wpłynęły także antyunijne wypowiedzi ówczesnego prezydenta Republiki Václava Klause i jego działania na rzecz zablokowania trwającego właśnie procesu ratyfikacji traktatu z Lizbony, a także związana z nimi krytyka ze strony części zachodniej opinii publicznej i polityków, w tym prezydenta Francji, Nicholasa Sarkozy’ego, który w trakcie czeskiej prezydencji podejmował aktywność ocenianą jako próba prowadzenia nieoficjalnego, konkurencyjnego przewodnictwa. Kolejna prezydencja była więc okazją na zatarcie tamtego nie-

²⁸ A. Paczeński, M. Perottino, *Europejska polityka Czech*, „ETE Working Paper” 2017, nr 4, s. 7.

²⁹ K. Koźbiał, *Znaczenie eurosceptycyzmu na scenie politycznej Republiki Czeskiej*, „Politeja” 2020, nr 3, s. 273.

³⁰ Ústav empirických výzkumů STEM, *Postoj veřejnosti k předsednictví ČR Evropské unii – zima 2022*, Praha 2022, www.vlada.cz.

³¹ Ibidem.

³² M. Czyżniewski, K. Witkowska-Chrzczonowicz, op. cit., s. 356.

korzystnego wizerunku, chociaż w razie niepowodzenia mogła go wzmocnić. Na początku 2021 r., a więc jeszcze za rządów premiera Andreja Babiša, Petr Kaniok wieszczył, że drugie przewodnictwo będzie jeszcze większą katastrofą, bowiem po 2009 r. roztrwoniono wszelki potencjał, jaki pozostał z doświadczeń pierwszego przewodnictwa:

Ludzie się rozproszyli, ich *know-how* się rozplynął, a poczynione inwestycje okazały się bezwartościowe. Mówiąc wprost, żadne z nowych państw członkowskich nie podeszło do swojej prezydencji na poziomie wewnętrznym w tak tragiczny sposób i nie pozwoliło, by wszystkie pozytywne, które mogłyby z niej wynikać, i które mogłyby zostać wykorzystane, rozplynęły się w obojętności³³.

2. Priorytety i najważniejsze osiągnięcia prezydencji

Podczas posiedzenia Parlamentu Europejskiego 6 lipca 2022 r. premier Petr Fiala stwierdził, że agresja Rosji na Ukrainę „wywróciła do góry nogami” czeskie plany dotyczące priorytetów prezydencji³⁴. W 2020 r. w opracowaniu powstałym w ramach przygotowań do prezydencji wskazywano, że głównym tematem, któremu należy poświęcić uwagę, jest ochrona środowiska i przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym, a jednym z celów będzie uzyskanie porozumienia dotyczącego osiągnięcia neutralności klimatycznej w 2050 r. Autorzy opracowania podkreślali także konieczność przygotowania rozwiązań dotyczących gospodarki cyfrowej³⁵. Z kolei w sierpniu 2021 r. Vít Havelka wskazywał jako najważniejsze obszary aktywności prezydencji także Partnerstwo Wschodnie, proces rozszerzenia UE i liberalizację wspólnego rynku³⁶. Inaugurując prezydencję, czeski rząd zaprezentował pięć obszarów priorytetowych:

- przeciwdziałanie kryzysowi uchodźczemu i powojenna odbudowa Ukrainy,
- bezpieczeństwo energetyczne,
- wzmocnienie europejskich zdolności obronnych i bezpieczeństwo cyberprzestrzeni,
- strategiczna odporność gospodarki europejskiej,
- odporność instytucji demokratycznych³⁷.

Jak pisze Vít Havelka, „Czesi świadomie ustawili Ukrainę w centrum dyskusji podczas swojej prezydencji”³⁸, podchodząc do tego zagadnienia bardzo szeroko.

³³ P. Kaniok, *České předsednictví, státní správa a politická reprezentace: druhá zmařená šance na obzoru*, „Mezinárodní politika” 2021, nr 1, s. 9.

³⁴ Parlament Europejski, *Pełne sprawozdanie z obrad w dniu 6.07.2022 r.*, s. 53, <https://www.europarl.europa.eu/> [dostęp: 6.04.2024].

³⁵ V. Bartovic, V. Havelka, Z. Kasáková, op. cit., s. 3.

³⁶ V. Havelka, *Outlook: 2022 Czech presidency of the Council of the EU*, Praha 2022, s. 2.

³⁷ *Priorities of the Czech Presidency of the Council of the European Union in 2022*, <https://www.consilium.europa.eu/media/57090/2022-jul-dec-cz-priorities.pdf> [dostęp: 6.04.2024].

³⁸ V. Havelka, *2022 Czech Presidency...*, s. 3.

Chodziło nie tylko o bieżące działania dotyczące bezpośrednich konsekwencji wojny, ale także o dyskusję i rozwiązania w szerszej perspektywie czasowej oraz podkreślenie roli solidarności państw Unii i jej partnerów. Rada Europejska odbywająca się w dniach 20–21 października 2022 r. potwierdziła wsparcie dla Ukrainy w zakresie potrzeb finansowych, wojskowych i humanitarnych oraz determinację do jej powojennej odbudowy. Potępiła także rosyjskie zbrodnie wojenne wobec ludności ukraińskiej i zwróciła się do Wysokiego Przedstawiciela i Komisji Europejskiej o zbadanie możliwości wsparcia dążeń Ukrainy do zapewnienia rozliczenia rosyjskich zbrodni wojennych. Potępiono akty sabotażu wymierzone w infrastrukturę krytyczną oraz zapowiedziano podjęcie środków w celu zwiększenia odporności infrastruktury unijnej.

Z kolei Rada Europejska 15 grudnia 2022 r. zadeklarowała zwiększenie pomocy humanitarnej oraz wsparcia w zakresie ochrony ludności i odbudowy infrastruktury krytycznej Ukrainy. Osiągnięto również porozumienie w sprawie pomocy makrofinansowej i uzgodnienia instrumentu MFA+, który miał wesprzeć budżet Ukrainy kwotą 18 mld euro w 2023 r.³⁹ W okresie czeskiej prezydencji przyjęto trzy kolejne pakiety sankcji wobec Rosji (pakiet 7, 8 i 9) i ustalono, we współpracy z G7, górny pułap ceny rosyjskiej ropy⁴⁰. Sukces czeskiej prezydencji w sprawie sankcji polegał przede wszystkim na przekonaniu do nich Węgier, które sprzeciwiały się kolejnym pakietom, stąd rozmowy w tej sprawie trwały do ostatniej chwili i wymagały organizacji dodatkowych rund negocjacji. Kwestię rosyjskiej agresji na Ukrainę poruszano także w kontaktach z parterami UE, m.in. podczas szczytu z państwami Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN) 14 grudnia 2022 r.⁴¹, a w szeregu spotkań roboczych i nieformalnych poświęconych sytuacji w Ukrainie uczestniczył przedstawiciel Stanów Zjednoczonych. W dniu 22 września 2022 r. przedstawiciel czeskiej prezydencji wystąpił na posiedzeniu Rady Bezpieczeństwa ONZ, wzywając do stworzenia specjalnego trybunału ds. rosyjskich zbrodni w Ukrainie⁴².

Jednym z pierwszych osiągnięć czeskiej prezydencji było porozumienie dotyczące działań na rzecz oszczędności energii. Czeski minister przemysłu i handlu Jozef Síkela zainicjował dyskusje, których celem było w pierwszej kolejności zminimalizowanie skutków gwałtownego wzrostu cen energii⁴³. Przyjęte rozwiązania dotyczyły redukcji zużycia energii elektrycznej o 10% oraz opodatkowania nadmiarowych zysków spółek energetycznych, a więc takich, które przekraczają

³⁹ *Informacja dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie lipiec-grudzień 2022 (przewodnictwo Czech w Radzie Unii Europejskiej)*, załącznik do druku senackiego nr 925 z 15 lutego 2023 r., s. 6.

⁴⁰ Úřad vlády České republiky, *Naplňování priorit předsednictví České republiky v Radě EU*, Praha 2022, s. 6.

⁴¹ *Informacja dla Sejmu i Senatu RP...*, s. 7.

⁴² Úřad vlády České republiky, op. cit., s. 8.

⁴³ V. Havelka, *2022 Czech Presidency...*, s. 7.

dwudziestoprocentowy wzrost średnich rocznych dochodów w porównaniu z rokiem 2018. Pieniądze z tego podatku miały być przeznaczone na wsparcie finansowe gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Rada uzgodniła, że państwa członkowskie mogą tymczasowo ustalić cenę dostaw energii elektrycznej dla małych i średnich przedsiębiorstw nawet na poziomie poniżej kosztów⁴⁴. Negocjatorzy z ramienia Rady i Parlamentu Europejskiego osiągnęli wstępne porozumienie w sprawie projektu REPowerEU, przygotowywanego od maja 2022 r., którego celem było zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, a tym samym wzmocnienie strategicznej autonomii energetycznej UE⁴⁵.

Istotnym tematem czeskiej prezydencji były prace nad Paktem w sprawie migracji i azylu, którego założenia przedstawiono wiosną 2020 r. Jego podstawą było wprowadzenie mechanizmu relokacji uchodźców mających prawo do ochrony na terytorium państw UE, przy czym państwa członkowskie mogłyby wybrać inną formę wsparcia, w tym finansowanie powrotu migrantów bez prawa do ochrony⁴⁶. Prezydencja czeska opracowała propozycję „Droga naprzód w zakresie solidarności migracyjnej UE i mechanizmu reagowania kryzysowego”, która – w następstwie debaty na poziomie technicznym i Strategicznego Komitetu ds. Imigracji, Granic i Azylu (SCIFA) – została przedstawiona na październikowym posiedzeniu Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, odchodząc od paradygmatu obowiązkowej relokacji na rzecz innych form solidarności⁴⁷.

Zgodnie z zapowiedzią, czeska prezydencja podjęła dyskusję nad praworządnością na Węgrzech i w Polsce. Sukcesem prezydencji był fakt, że w grudniu 2022 r. przyjęto prowizorium budżetowe ograniczające fundusze dla Węgier, chociaż początkowo wydawało się, że dyskusja przedłuży się na tyle, że decyzjami zajmie się dopiero prezydencja szwedzka⁴⁸. Czeska prezydencja zajęła się dwoma projektami wchodzącymi w skład tzw. pakietu demokratycznego: projektem rozporządzenia w sprawie statutu i finansowania europejskich partii politycznych i europejskich fundacji politycznych oraz rozporządzenia w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej⁴⁹.

⁴⁴ *Unia Europejska zaostrza politykę w związku z cenami prądu*, <https://www.money.pl/gospodarka/unia-europejska-zaostrza-polityke-w-zwiazku-z-cenami-pradu-jestesmy-na-energetycznej-wojnie-z-rosja-6817978698402624a.html> [dostęp: 6.04.204].

⁴⁵ Rada UE, *Komunikat prasowy z 14 grudnia 2022 r.*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/12/14/eu-recovery-plan-provisional-agreement-reached-on-repower.eu/> [dostęp: 6.04.204].

⁴⁶ J. Szymańska, *Pakt w sprawie migracji i azylu – sprzężenie systemu azylowego z polityką powrotów*, „Komentarz PISM”, 25 września 2020.

⁴⁷ Council of the European Union, *Pact on Migration and Asylum – way forward – discussion paper*, Brussels 25.11.2022.

⁴⁸ V. Havelka, *2022 Czech Presidency...*, s. 5.

⁴⁹ *Informacja dla Sejmu i Senatu RP...*, s. 53.

W październiku 2022 r. zorganizowano w Pradze pierwsze spotkanie Europejskiej Wspólnoty Politycznej – inicjatywy przedstawionej kilka miesięcy wcześniej przez prezydenta Francji Emmanuela Macrona jako platforma koordynacji działań z państwami europejskimi, które nie należą do UE. W praskim spotkaniu wzięli udział przedstawiciele 17 państw partnerskich: Norwegii, Islandii, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Liechtensteinu, Ukrainy, Gruzji, Mołdawii, Azerbejdżanu, Armenii, Turcji, Albanii, Bośni i Hercegowiny, Czarnogóry, Kosowa, Macedonii Północnej i Serbii. Poświęcono je przede wszystkim sprawom bezpieczeństwa, energii, klimatu i gospodarki, a także dyskusji nad przyszłością inicjatywy⁵⁰. Czechom udało się zaproponować i zrealizować agendę spotkania w taki sposób, by rozwiać pojawiające się obawy, że inicjatywa Macrona jest próbą „rozmycia” polityki rozszerzania UE⁵¹.

Z kolei na odrębnym szczycie UE – Bałkany Zachodnie, 6 grudnia 2022 r. w Tiranie, Unia Europejska przyjęła nowy pakiet wsparcia energetycznego dla państw regionu, zadeklarowała również otwarcie wspólnych zakupów gazu, LNG i wodoru dla partnerów bałkańskich⁵². Sprawie rozszerzenia UE poświęcona była pierwsza konferencja międzyrządowa zorganizowana przez czeską prezydentkę 19 lipca 2022 r. W jej trakcie zdecydowano o rozpoczęciu negocjacji z Albanią i Północną Macedonią. W czasie czeskiej prezydencji Rada Europejska potwierdziła decyzję Rady ds. Ogólnych o przyznaniu Bośni i Hercegowinie statusu państwa kandydującego do UE, a Kosowo złożyło formalny wniosek o członkostwo w Unii⁵³.

Konkluzje

Wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej Frans Timmermans nazwał czeską prezydentkę jedną z najbardziej skutecznych w ciągu kilku ostatnich dekad⁵⁴. Odbywała się ona w szczególnych okolicznościach związanych z wojną tuż za wschodnią granicą UE, skutkującą nie tylko bezpośrednim zagrożeniem dla bezpieczeństwa Unii, ale także poważnymi problemami na rynku energii i związanym z nim pogorszeniem sytuacji gospodarczej. W obliczu tych zagrożeń nie udało się uniknąć rozbieżnych punktów widzenia i różnic w diagnozowaniu problemów i kształcie proponowanych rozwiązań. W okresie swojej prezydencji Republika Czeska wykonała ogromną pracę, by Unia spójnie i solidarnie mogła mie-

⁵⁰ Ibidem, s. 5.

⁵¹ A.M. Pędziwoł, *Czesi zaskoczyli: „Zadziwiająco konsekwentna prezydencja w UE”*, <https://www.dw.com/pl/czesi-zaskoczyli-zadziwiaj%C4%85co-konsekwentna-prezydencja-ue/a-64248338> [dostęp: 6.04.2024].

⁵² *Szczyt UE – Bałkany Zachodnie w Tiranie*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2022/12/06/> [dostęp: 6.04.2024].

⁵³ Úřad vlády České republiky, op. cit., s. 3.

⁵⁴ A.M. Pędziwoł, op. cit.

rzyć się z trapiącymi ją problemami. Czeska prezydencja, dzięki licznym i dobrze przygotowanym zabiegom dyplomatycznym, poradziła sobie z zapewnieniem jedności w Unii Europejskiej, tak długo szukając rozwiązań, aż były one do zaakceptowania przez wszystkie państwa członkowskie⁵⁵. Efektem było sfinalizowanie przez czeską prezydencję 41 aktów prawnych⁵⁶. Widoczna była wyjątkowa determinacja prezydencji w sprawach budzących spory i dyskusje, a jej symbolem stała się koszulka ministra Jozefa Síkeli, na której wydrukował zapowiedź: *We will convene as many Energy Councils as necessary*. Ostatecznie Rada Ministrów ds. Energii spotykała się ośmiokrotnie. Czeska prezydencja zrealizowała zakładaną agendę, i to w sytuacji koniecznych zmian, które trzeba było wprowadzić do niej w kontekście wojny w Ukrainie i jej reperkusji dla państw UE.

Czeska prezydencja skutecznie reagowała na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne. Potrafiła je zdefiniować już na etapie wstępnych przygotowań organizacyjnych, a następnie umiejętnie modyfikowała priorytety, cele i proponowane działania. Poprawnie zdefiniowała kwestie najważniejsze z punktu widzenia Unii Europejskiej i jej przyszłości, budując wokół niej agendę swoich działań, czego przykładem są priorytety prezydencji oddające stan i największe wyzwania integracji europejskiej. Umiejętne określenie priorytetów oraz prawidłowa reakcja na zmieniające się uwarunkowania prezydencji były jednym z powodów, dla których Republika Czeska znajdowała wsparcie unijnych partnerów dla realizacji zakładanych celów. Utrzymanie jedności Unii Europejskiej tak wobec odpowiedzi na rosyjską agresję (w tym zapewnienia wsparcia Ukrainie i nowych pakietów sankcji nałożonych Rosji), jak i wobec kryzysu energetycznego to największy sukces prezydencji. Unia wyszła z niej jako silny i zdeteminowany element globalnego układu, a unijny rynek energetyczny udało się uratować przed realnym załamaniem. Czeska prezydencja nie skupiła się wyłącznie na zarządzaniu bieżącym kryzysem, pamiętając o promowaniu kwestii, które były dla niej istotne niezależnie od uwarunkowań zewnętrznych. Chodziło m.in. o rozszerzenie Unii Europejskiej, które Republika Czeska konsekwentnie wspiera. Wojna i kryzys gospodarczy nie stanowiły pretekstu do odłożenia dyskusji nad polityką rozszerzenia, a inicjatywa Europejskiej Wspólnoty Politycznej nie stała się ślepą uliczką, w której cały proces mógłby utknąć.

W raporcie przygotowanym przez grupę dwudziestu organizacji pozarządowych najwyżej oceniono rolę czeskiej prezydencji w obszarze pomocy humanitarnej i rozwojowej dla Ukrainy, zarządzania kryzysem uchodźczym oraz promocji praw człowieka, najślabiej zaś w obszarze implementacji rozwiązań wypracowanych podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy, kultury, innowacji, wspierania państwa prawa i społeczeństwa obywatelskiego⁵⁷.

⁵⁵ *Results of the Czech Presidency of the Council of the EU*, <https://wayback.archive-it.org/12090/20230320162159/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/results-of-the-czech-presidency-of-the-council-of-the-eu/> [dostęp: 6.04.2024].

⁵⁶ V. Havelka, *2022 Czech Presidency...*, s. 3.

⁵⁷ *Hodnocení českého předsednictví v Radě EU 2022 nestátními neziskovými organizacemi*, Brno 2023.

Prezydencja czeska w 2022 r. była solidnie odrobioną lekcją z poprzedniej prezydencji – w 2009 r., co miało oczywiste konsekwencje nie tylko dla Unii i jej partnerów. Chociaż Republika Czeska nigdy nie aspirowała do roli jednego z przywódców UE, sukces prezydencji sprawił, że może ona znaleźć się w gronie inspiratorów i organizatorów polityki unijnej. Republika Czeska wzmocniła także swoją pozycję wśród państw Europy Środkowej – jako wiarygodny, rzetelny partner, rozumiejący ducha integracji europejskiej, zwłaszcza w obliczu coraz mocniejszego odchodzenia od europejskiego kursu przez Węgry i spodziewanych problemów w polityce słowackiej po wyborach w 2023 r. Wysokie oceny czeskiej prezydencji mogą także zmotywować prezydenta Petra Pavla do realizacji swoich zapowiedzi zwiększenia aktywności Republiki Czeskiej w Unii Europejskiej, a rządowi Petra Fiali nadać jednoznacznie proeuropejskie oblicze.

Bibliografia

- Adunts D., Kurylo B., Špeciánová J., *Inflační nerovnost v České republice*, „Výzkumný ústav práce a sociálních věcí Policy Brief” 2022, nr 8.
- Až do roztrhání těla! Ten jediný program, který potřebujete. Jako vždycky, Praha 2021, <https://www.anobudelip.cz/file/edee/2021/ano-volebni-program.pdf> [dostęp: 6.04.2024].
- Babiš odmítl kritiku příprav předsednictví EU. Chtějí se jen politicky zviditelnit, uvedl premier, https://www.lidovky.cz/domov/babis-odmitl-kritiku-priprav-predsednictvi-eu-pisatele-se-chteji-jen-zviditelnit-tvrdi.A210623_115805_In_domov_lijk.
- Bartovic V., Havelka V., Kasáková Z., *Priority předsednictví České republiky v Radě EU*, Praha 2020.
- Bauerschmidt J., *Council of the European Union: Internal Organization*, [in:] *Oxford Encyclopedia of EU Law*, March 2022.
- Błaszkiwicz D., *Inflacja w Europie w 2022 r.*, <https://obserwatorgospodarczy.pl/2023/02/15/inflacja-w-europie-w-2022-roku-polska-pozza-podium/> [dostęp: 6.04.2024].
- Błażejewska P., *Kryzys na Ukrainie w czeskiej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa*, „Wschodnioznawstwo” 2015, nr 1, s. 39–49.
- Council of the European Union, *Pact on Migration and Asylum – way forward – discussion paper*, Brussels 25.11.2022.
- Council of the European Union, *Pact on Migration and Asylum – way forward – discussion paper*, Brussels 25.11.2022.
- Czyżniewski M., Witkowska-Chrzczonowicz K., *Prezydencja Republiki Czeskiej w Radzie Unii Europejskiej. Studium prawno-politologiczne*, Warszawa 2010.
- EU nás přivedla na pokraj třetí světové války, tvrdí kandidát SPD na Hrad Bašta, <https://www.idnes.cz/volby/rozhovor-s-kandidatem-spd-na-prezidenta-ja->

- roslavem-bastou.A220910_170918_prezidentske-volby-2023_kop [dostęp: 6.04.204].
- Dann P., *The Council*, [in:] R. Schütze, T. Tridimas (eds.), *Oxford Principles of European Union Law*, vol. 1: *The European Union Legal Order*, Oxford 2018.
- de Waele H., *Council of the European Union: Composition*, [w:] *Oxford Encyclopedia of EU Law*, June 2022.
- Havelka V., *2022 Czech Presidency: A Surprising Success*, „Policy Paper”, April 2023.
- Havelka V., *Outlook: 2022 Czech presidency of the Council of the EU*, Praha 2022.
- Havelka V., *Topics: Czech 2022 Presidency to the Council of the EU*, „Europeum Policy Paper”, Praha, August 2021.
- Hodnocení českého předsednictví v Radě EU 2022 nestátními neziskovými organizacemi*, Brno 2023.
- Informacja dla Sejmu i Senatu RP o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w pracach Unii Europejskiej w okresie lipiec-grudzień 2022 (przewodnictwo Czech w Radzie Unii Europejskiej)*, załącznik do druku senackiego nr 925 z 15 lutego 2023 r.
- Jirušek M., *The Czech EU Presidency: Strengthening Energy Security Amidst the Crisis*, „Czech Journal of International Relations” 2023, nr 1, s. 147–158.
- Kaniok P., *České předsednictví, státní správa a politická reprezentace: druhá zmařená šance na obzoru*, „Mezinárodní politika” 2021, nr 1, s. 9.
- Klimešová M., Šatava J., Ondruška M., *Situace urpchlíků z Ukrajiny*, Praha 2002.
- Koźbiał K., *Znaczenie eurosceptycyzmu na scenie politycznej Republiki Czeskiej*, „Politeja” 2020, nr 3, s. 261–276.
- Kryzys energetyczny 2022*, <https://mappingair.meteo.uni.wroc.pl/2022/09/kryzys-energetyczny-2022/> [dostęp: 6.04.204].
- Nowak Z., Dierżanowski P., *Kryzys energetyczny a ochrona przedsiębiorstw i konsumentów w UE*, „Biuletyn PISM”, 6 czerwca 2023.
- Ogrodnik Ł., *„Europa jako zadanie” – prezydentura Czech w Radzie UE*, „Biuletyn PISM”, 11 lipca 2022.
- Ogrodnik Ł., *Reakcja Czech na rosyjską agresję zbrojną na Ukrainę*, „Komentarz PISM”, 3 marca 2022.
- Pacześniak A., Perottino M., *Europejska polityka Czech*, „ETE Working Paper” 2017, nr 4.
- Parlament Europejski, *Pełne sprawozdanie z obrad w dniu 6.07.2022 r.*, s. 53, <https://www.europarl.europa.eu/> [dostęp: 6.04.204].
- Pędziwol A.M., *Czesi zaskoczyli: „Zadziwiająco konsekwentna prezydentura w UE”*, <https://www.dw.com/pl/czesi-zaskoczyli-zadziwiająco-c4%85co-konsekwentna-prezydentura-ue/a-64248338> [dostęp: 6.04.204].
- Politický dlouhodobý program SPD*, <https://www.spd.cz/program-vypis/> [dostęp: 6.04.204].

- Premiér Fiala jednal v Kyjevě s ukrajinským prezidentem Zelenským o další pomoci i o sankcích vůči Rusku*, <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-fiala-jednal-v-kyjeve-s-ukrajinskym-prezidentem-zelenskym-o-dalsi-pomoci-i-o-sankcich-vuci-rusku-195118/> [dostup: 6.04.2024].
- Priorities of the Czech Presidency of the Council of the European Union in 2022*, <https://www.consilium.europa.eu/media/57090/2022-jul-dec-cz-priorities.pdf>.
- Rada Europejska, *Nadzwyczajne posiedzenie Rady Europejskiej (24 lutego 2022 r.) – konkluzje*, <https://www.consilium.europa.eu/> [dostup: 6.04.2024].
- Rada UE, *Komunikat prasowy z 14 grudnia 2022 r.*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2022/12/14/eu-recovery-plan-provisional-agreement-reached-on-repowereu/> [dostup: 6.04.2024].
- Reakcja UE wobec rosyjskiej agresji na Ukrainę*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/eu-response-ukraine-invasion/#invasion> [dostup: 6.04.2024].
- Results of the Czech Presidency of the Council of the EU*, <https://wayback.archive-it.org/12090/20230320162159/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/en/programme/results-of-the-czech-presidency-of-the-council-of-the-eu/> [dostup: 6.04.2024].
- Szczyt UE – Bałkany Zachodnie w Tiranie*, <https://www.consilium.europa.eu/pl/meetings/international-summit/2022/12/06/> [dostup: 6.04.2024].
- Szymańska J., *Pakt w sprawie migracji i azylu – sprzężenie systemu azylowego z polityką powrotów*, „Komentarz PISM”, 25 września 2020.
- Unia Europejska zastrza politykę w związku z cenami prądu*, <https://www.money.pl/gospodarka/unia-europejska-zastrza-polityke-w-zwiazku-z-cenami-pradu-jestesmy-na-energetycznej-wojnie-z-rosja-6817978698402624a.html> [dostup: 6.04.2024].
- Úřad vlády České republiky, *Naplňování priorit předsednictví České republiky v Radě EU*, Praha 2022.
- Ústav empirických výzkumů STEM, *Postoj veřejnosti k předsednictví ČR Evropské unii – zima 2022*, Praha 2022, www.vlada.cz.
- Ústav empirických výzkumů STEM, *Ruská agrese proti Ukrajině: analýza nálad české veřejnosti*, Praha 2022.

Druhé předsednictví České republiky v Radě Evropská unie (1. července – 31. prosince 2022)

Souhrn

Příspěvek je věnován předsednictví České republiky v Radě Evropské unie v období 1. července – 31. prosince 2022. Je zde analýza vnějších a vnitřních výzev tohoto předsednictví, jeho priorit, průběhu a výsledky. Autoři naznačili, že toto předsednictví bylo poměrně obtížné, protože na

začátku roku 2022 začala ruská agrese na Ukrajinu a Česká republika musela čelit mnoha komplikovaným problémům. Ty otázky se týkaly nejen celé Evropské unie jako organizace, ale i České republiky, jako například obrovského množství uprchlíků z Ukrajiny. Češi, ač jsou považováni za poměrně euroskeptickou společnost, odvedli svou předsednickou práci dobře a ukázali ostatním členským státům Evropské unie, že Česká republika je spolehlivým a předvídatelným partnerem.

The Second Presidency of the Czech Republic in the Council of the European Union (1st of July – 31st of December 2022)

Abstract

This paper is devoted to the Presidency of the Czech Republic in the Council of the European Union in period 1st of July – 31st of December 2022. There is an analysis of the external and internal challenges of this Presidency, as well as its priorities, course and results. The Authors indicated that this Presidency was quite difficult because at the beginning of 2022 the Russian aggression on Ukraine started and the Czech Republic had to face many complicated problems. That questions concerned not only the whole European Union as an organisation, but also concerned the Czech Republic, for instance the huge number of refugees from Ukraine. The Czechs, although they are considered quite eurosceptical society did their Presidency job well and demonstrated to another European Union Member States that the Czech Republic is a reliable and predictable partner.

Keywords: Presidency, Czech Republic, European Union, priorities, European integration.